

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาวิจัย

ประเทศไทยจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ ตามลำดับ ซึ่งหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลักการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ และหลักการกระจายอำนาจตั้งอยู่บนพื้นฐานประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง
2. เป็นการทำให้ปัญหาในท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น
3. เป็นการส่งเสริมให้คนในแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถและพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง
4. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยและเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนในท้องถิ่นได้ก้าวขึ้นไปดูแลปัญหาระดับชาติต่อไป
5. เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนท้องถิ่นของตนเอง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546, หน้า 3)

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ถือกำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เนื่องจากสภาตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงฐานะของสภาตำบลและการบริหารงานของสภาตำบลเสียใหม่เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จึงกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

ภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำ ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

7. คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,

2547, หน้า 23)

จากบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นในทุกด้านและสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง ด้วยภารกิจที่หลากหลายและซับซ้อน การบริหารงานจะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีภาวะผู้นำที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำพาองค์กรให้เกิดประสิทธิผลและบรรลุความสำเร็จ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประสิทธิผลขององค์กรว่ามีลักษณะใด เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโอกาสต่อไป โดยศึกษาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ รวม 30 แห่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม 2552

2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา จะทำการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ รวม 30 แห่ง

3. ขอบเขตในด้านประชากรของการศึกษา การศึกษาจะใช้หน่วยวิเคราะห์ คือ ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนโยธา จำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน และหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน รวม 58 แห่ง จำนวน 150 คน

4. ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการศึกษา จะทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ รวม 30 แห่ง ดังนี้

4.1 ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จาก 4 องค์ประกอบ คือ

4.1.1 การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

4.1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ

4.1.3 การกระตุ้นทางปัญญา

4.1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

4.2 ศึกษาภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จาก 3 องค์ประกอบ คือ

4.2.1 การให้รางวัลตามสถานการณ์

4.2.2 การจัดการแบบกระตือรือร้นภายใต้เงื่อนไขแบบยกเว้น

4.2.3 การจัดการเชิงรับภายใต้เงื่อนไขแบบยกเว้น

4.3 ศึกษาภาวะผู้นำแบบปล่อยเสรี

4.4 ศึกษาประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล จาก 5 องค์ประกอบ คือ

4.4.1 ด้านการบริหารจัดการ

4.4.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

4.4.3 ด้านการให้บริการ

4.4.4 ด้านการจัดเก็บภาษี

4.4.5 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.5 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้กับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ
2. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ